

PÉLDAÉRTÉKŰ ALTERNATÍV GAZDÁLKODÓK

Javaslatok az európai mezőgazdaság környezeti és gazdasági fenntarthatóságának biztosítására, Dr. Molnár Mariann, 2023. Letöltés: bit.ly/AlternativMezogazdasag

SZEREDI ATTILA

Szeredi Kft.

szeredi.kft@gmail.com

Tagság: TMG

Hogyan kezdtünk el gazdálkodni?

Már a nagyapám is marhapásztorkodott, édesapám agrármérnökként a szegedi gabonakutatóban volt termelés irányító. 1992-ben gondolt egyet és az öcsémmel a gazdálkodás útjára léptek, és jól jövedelmező gabonavetőmag előállításával foglalkoztak. Én eközben többfelé megfordultam külföldön, és utána itthon vetőmagos cégeknél helyezkedtem el. Testvérem halála után 1997 végén kerültem ki a gazdaságba és 1998-ban, a TSZ-ek felszámolásával hitelből lehetőségünk nyílt megvásárolni egy volt tehenészeti telepet és egy vízkivételi művet a Maroson, valamint kibérelni a hozzá tartozó földeket. Édesapám állítása, hogy a földtulajdon, mint alapvető termelőeszköz gazdálkodásunk alapja, ezért koncentráltan erre összpontosítottunk a kezdetben megtermelt jövedelmet, és nem új gépekbe fektettük a pénzünket, ezzel biztosítva a gazdaság stabilitását.

Technológiai megfontolásaink

Induláskor alapvetően kalászos vetőmagelőállítással és szabadföldi zöldségtermesztéssel foglalkoztunk, de végül a piac beszűkülése és a kézi munkaerő biztosításának nehézségei miatt 2010-ben profilt váltottunk és a hagyományos kultúrák termesztésével kezdtünk el foglalkozni. Ebben az időben még nagyon intenzív talajmunkát végeztünk, azt csináltuk, ami a megszokott volt. 2017-ben egy leendő napraforgó tábla elé csak egy sekély talajművelést csináltunk, abban az évben rekord termésünk volt napraforgóból és ettől az évtől elhagytuk a szántást.

2019-ben egy TMG talajmegújító konferencián vettem részt és akkor rájöttem, hogy új utakat kell bejárnunk. Hazai és nemzetközi példákból tanulva újraértékeltem például a szántás és a belvíz összefüggéseit, a stabil terméshozam feltételeit és ennek hatására elhagytuk a talajlazítást is. A kollégáimat is meggyőzte, hogy a kísérleti no-till parcelláinkon, ahol direkt vetettünk repcét, bár pocok invázióknak lett, felére csökkent tőszám mellett is a repcetermés mennyisége ugyanannyi lett, mint amit hagyományos drága technológiával állítottunk elő. A végén a hagyományos technológiával termelt repce ráfizetéses, míg a no-till parcellák költségtakarékos technológiával pozitív nulla lett.

Termelési módszereink

A földjeinken nem végzünk szántást, lazítást, mulcshagyással, regeneratív sekélyművelésű módszerekkel termelünk. A regeneratív ez esetben azt jelenti, hogy a biológia és az ökológia irányába indulunk és visszaépítjük azt, amit elvesztettünk. Ilyen például a talajmegújítás mellett a mezővédő erdősávok újra telepítése, amit 2022-ben saját forrásból finanszírozunk és aminek a haszna alapvetően a fiam életében fog realizálódni. A biodiverzitás növelése, a szél megfogása és a megfelelő mikroklíma biztosítása érdekében egy komplex, 30 méter széles, gyeperdő (som, berkenye, galagonya, csipkebogyó), vadgyümölcs (vadalma, vadkörte, vadmeggy, vadcsereesznye) és keménylombú erdő (tölgy, szil, hársfa, nyárfa) sávot ültettünk. Ez egy 48 ha-os terület, amiből

eddig 3, összességében 9 ha-t adunk vissza a természetnek.

Sok gondunk volt korábban a gyenge termőhelyi adottságokkal rendelkező területeinken, sokat küzdöttünk a belvizekkel és ezt egy EU-s támogatású erdősítési pályázat segítségével oldottuk meg, ezeken a területeken 80 ha tölgyerdőt telepítettünk. A pocok kérdés rendezésére kapcsolatba léptünk a Magyar Madártani Egyesülettel (MME) is és 2022-ben a segítségükkel kitelepítettünk 40 ragadozómadár odút a villanyoszlopokra, fasorokra vagy, ahol pedig nincs fa, ott mesterséges vércse telepeket hoztunk létre. Az ő munkájukat segítené, ha a rókaállomány felszaporodhatna, de sajnos a túlzott állományszabályozás miatt ez csak óhaj marad.

Módszereink kihívásai

A közgazdasági oldal a költségek leszorításának kényszerét és piacképesség nyomását adja, míg az éghajlatváltozás, a melegedés, a szeles napok számának növekedése, a szélsőséges csapadéeloszlás a gazdálkodót új utak keresésébe sodorja. Ezek mellett észrevettük, hogy a talajaink sem olyanok, mint régen, azaz leromlottak, mind fizikailag, mind biológiailag és ezek a tényezők mind egy irányba mutatnak. A regeneratív termelési módszerek alkalmazásával a jövőbe fektetünk bele, ami egy komplex látásmódot kíván. Egy teljes ökológiai rendszert kell visszaépíteni, úgy, hogy közben jövedelmező maradjon a vállalkozásunk.

A rendszer nehézsége még, hogy az ilyen befektetéseket saját földterülettel nem rendelkező gazdaság esetében sokkal nehezebb kivitelezni. Esetünkben az édesapám által elkezdett pozitív folyamatokat igyekszem erősíteni, ahol ez nincs meg, ott nehezebb az indítás. Fontos szempont még, hogy a hosszú távon biológiai, ökológiai fejlesztésekre nem lesz mód, ha az alternatív rendszer csak a tábla határáig tart. Szigetként ez nem fog működni, tehát a gazdák közötti párbeszédre van szükség. Az egészségünk egyik fontos eleme, ha egészséges, jó beltartalmi értékekkel bíró élelmet állítunk elő, gazdaságosan. Jó lenne, ha ezt a piacon is mielőbb meg lehetne különböztetni, ehhez azonban rendszerszintű változtatásokra lenne szükség.

Gazdasági fenntarthatóság

Fontos érv a regeneratív gazdálkodás mellett a költségek (input anyagok, gázolaj, munkabér, amortizáció stb.) fokozatos csökkenése. A nagy teljesítményű traktorainknak 40%-ra esett vissza az üzemóra felhasználása. Ez nem jelenti a munkatársak elbocsátását, hanem inkább a felszabaldult kapacitás lehetőséget ad akár az állattartás, akár újabb, igényesebb növények rendszerbe in-

tegrálására. Míg sokaknak a támogatások adják a fő motivációt, számomra a regeneratív módszerek azok, amik igazán a hosszú távú fenntarthatóságról szólnak. Tehát igen komoly közgazdasági létjogosultsága van a regeneratív módszereknek, de óvatosan kell őket bevezetni a gazdálkodási rendszerünkbe.

Az ökológia megerősítését szolgáló befektetések is a hosszú távú gazdasági fenntarthatóságot szolgálják. Az erdősávokat például tudatosan úgy alakítottuk ki, hogy a tápanyag és vízelvonás hatását csökkentsük és a természeteslegre gyakorolt várható pozitív hatását pedig érvényesíteni tudjuk. A biodiverzitás egy olyan élő rendszert, madár és rovarvilágot biztosít, ami megnehezíti a termelt kultúrnövényeinken előforduló kártevők és kórokozók megtelepedését. Bár komoly befektetést igényel, mégis úgy gondoljuk, hogy ez is segít csökkenteni a vegyszerfelhasználásunkat.

A konvencionális gazdálkodásról

A biodiverzitás helyzete a mai agráriumban nagyon rossz. Ennek egyik fő okozója a folyamatos nyereségvágy, az önálló gondolkodás hiánya, a támogatások által vezérelt döntések előtérbe ke-

„Szeretetteli emberi
kapcsolatokra
van szükség és
szeretetkapcsolatban
kell lenni a
természettel is.”

rülése. Ezért kell, hogy beleavatkoztunk a rendszerbe, csak más irányból nézve. Élőhelyeket kell teremteni és hagyni kell az élővilágot megtelepedni. Ehhez pedig szükség van egy komplex tudományos szemléletre, a jó emberi kapcsolat-rendszerekre és a józan paraszti észre. Ezekkel tudunk megfelelő választ kapni arra, hogy mit és hogyan oldjunk meg a gazdaságunkban. A jó emberi kapcsolatok csodákra képesek, saját munkatársaim is bizonyítják ezt.

Fontos még, hogy a termékek beltartalmi értékeit helyre kell állítani. A mai élelmiszerek beltartalma csak a töredéke annak, amit száz éve mértek. A környezetünk egyre betegebb, az ellenálló-képességünk egyre gyengébb. Hiszek abban, hogy ennek egyik oka a bevitt tápanyagok minőségében keresendő és ezért a tápanyagok körforgását a talajoktól felfelé egészen az állattartásig lehet újraépíteni. Mindenre van megoldás, de hangsúlyosan a megelőzésre kell koncentrálni, ehhez pedig nemcsak a termelésben, hanem az élelmiszeriparban is változtatásokra van szükség.

Nézeteink, módszereink alkalmazhatósága

Hiszek abban, hogy a regeneratív, agro-ökológiai fejlesztések segítségével újra lehet építeni azt az élő rendszert, ami egészségesen tud majd működni. A biodiverzitásnak óriási jelentősége van, ezért mi folyamatosan kísérletezünk, keressük a technológiai megoldásokat. Ma sajnos hamarabb

célt érnek a technológiai és inputforgalmazó cégek képviselői, mint azok, akik a „visszafelé fejlődés” mellett állnak ki. Ez szemlélet és nézőpont kérdése. A „szuper technológiáknak” megvan a maga szintje, a maga helye, de nem ad minden hívásra választ.

További céljaink

- Száritmány alapanyagok (zöldségfélék) illesztése a termelésbe;
- Min-till-ről a no-till rendszerre való fokozott átállás, az öntözés elhagyása;
- Magas beltartalmi értékkel bíró élelmiszerek előállítása minimális vegyszer felhasználásával;
- Extenzív, legeltetési állattartás integrálása a rendszerbe.

Javaslataink

- A szántóföldi mezőgazdaságban a regeneratív módszerek alkalmazása, főleg a növénytársítások, együtt vetések, takarónövények, folyamatos élő gyökérszövet biztosításával;
- Agrár-ökológiai fejlesztések.